

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 561/2014-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť F. S., zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Dušákovou, Považská 26, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 0 Tp 396/2013 z 24. júla 2013 a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 Tpo 27/2013 z 20. augusta 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. októbra 2013 doručená sťažnosť F. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn.

0 Tp 396/2013 z 24. júla 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tpo 27/2013 z 20. augusta 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 12. júla 2013 bolo vyšetrovateľom Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Západ, Tmava, vznesené sťažovateľovi obvinenie pre trestný čin vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1 a 2 písm. b) a f) Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku.

Napadnutým uznesením okresného súdu boli sťažovateľovi uložené „s poukazom na § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por., § 82 ods. 1 písm. h/ Tr. por. nevyhnutné obmedzenia v rozsahu:

- zákaz styku so spoluobvineným P. S.,
- zákaz styku so svedkom T. B.,
- obmedzenie spočívajúce v možnosti prijať návštevu iba po predchádzajúcom súhlase orgánu činného v trestnom konaní,
- obmedzenie spočívajúce v prijímaní a odosielaní korešpondencie prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní, okrem korešpondencie uvedenej v § 20 ods. 4 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov“.

Okresný súd svoje uznesenie odôvodnil okrem iného takto:

„Proti obvinenému F. S., ktorý je aktuálne vo výkone trestu odňatia slobody sa vedie trestné stíhanie pre trestný čin vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 Tr. zák.; § 219 ods. 1, ods. 2, písm. b), písm. f) Trestného zákona účinného do 1. 1. 2006, pričom z návrhu prokurátorky a predložených dôkazov vyplýva, že doteraz zistené skutočnosti v tomto štádiu trestného stíhania nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo dňa 12. 7. 2013 obvinenému F. S. vznesené obvinenie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, konkrétne trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 Tr. zák., § 219 ods. 1, ods. 2, písm. b), písm. f) Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku, a existuje tu dôvodné podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, pričom z jeho konania a ďalších skutočností vyplýva

dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie a teda je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por.

Dôvodná obava, že obvinený bude pôsobiť na svedkov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností významných pre trestne stíhanie vyplýva predovšetkým z výpovedí svedka T. B. zo dňa 22. apríla 2013, 3. júna 2013, 12. júla 2013, ako aj dodatočne predloženej výpovede svedka zo dňa 18. 7. 2013, v ktorých popisuje postup a spôsob spáchania skutku, účasť jednotlivých osôb, a zároveň zdôrazňuje obavy o život a zdravie svojej rodiny v súvislosti s jeho výpoveďou práve proti obvinenému F. S. Okolnosti uvádzané svedkom korešpondujú s previerkou jeho výpovede zo dňa 25. apríla 2013, a dôkazmi, ktoré boli vykonané ešte pred výsluchom tohto svedka a to ohliadkou miesta činu zo dňa 5. októbra 2007, kedy boli v Ž... nájdené kostrové pozostatky vtedy neznámej osoby, so závermi Znaleckého posudku z odboru zdravotníctva, odvetvie súdne lekárstvo (č. l. 120-147), z ktorého vyplýva mechanizmus vzniku poranení poškodeného, ktoré viedli k jeho smrti. Súčasťou predloženého spisového materiálu sú aj dôkazy preukazujúce totožnosť poškodeného (ZP k antropologickej analýze a rekonštrukcie tváre neidentifikovaných kostrových pozostatkov jedinca, odborné vyjadrenie z č. l. 234-237 k analýze DNA kostrového materiálu nájdeného dňa 5. 10. 2007). Z výpovede spoluobvineného P. S. zo dňa 17. 7. 2013 vyplýva, že kontaktoval svedkyňu M. Š., družku T. B., pričom jej nechal odkaz od brata F. S., ktorý mala odovzdať svedkovi B. Svedkyňa vo výpovedi zo dňa 18. 7. 2013 potvrdila návštevu P. S. ale aj J. F., ktorý po zadržaní P. S. zisťoval okolnosti výpovede jej druha. Skutočnosť, že obvinený F. S. má možnosť telefonicky kontaktovať iné osoby a aj takýmto spôsobom odovzdávať odkazy, vyplýva aj z doplnenia návrhu z č. l. 8, 9 a úradného záznamu z č. l. 20 a nasl. doplnenia spisového materiálu, svedčiace o aktivite obvineného vo vzťahu k iným osobám. ...

Sudkyňa pre prípravné konanie na základe vyššie uvedeného dospela k záveru, že v danom štádiu trestného stíhania tu existujú konkrétne skutočnosti, z ktorých vyplýva dôvodná obava, že obvinený bude pôsobiť na svedkov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, čím je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. čím boli naplnené podmienky na použitie ust. § 84 ods. 1 Tr. por.

Obvinenému bolo riadne vznesené obvinenie pre túto trestnú činnosť, s týmto bol riadne oboznámený, čo je tiež nevyhnutným predpokladom pre rozhodnutie o väzbe obvineného.“

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť (ktorej celý text zakomponoval do odôvodnenia svojej sťažnosti podanej ústavnému súdu), o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorý podľa názoru sťažovateľa „*napriek závažným pochybeniam zo strany Okresného súdu Žilina uznesením zo dňa 20. 8. 2013 sp. zn. zamietol sťažnosť F. S. s tým, že sťažnosť obvineného... je nedôvodná“*.

Sťažovateľ okrem iného vytýka okresnému súdu nedoručenie návrhu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) na obmedzenie sťažovateľa vo výkone trestu, ako aj jeho nevypočutie pred vydaním napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým mu boli uložené obmedzenia.

Sťažovateľ v sťažnosti cituje z judikatúry ústavného súdu vzťahujúcej sa na rozhodovanie všeobecných súdov o návrhoch na predĺženie väzby (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 291/06) a poukazuje na minimálne procesné práva obvineného v konaní o väzbe.

V závere sťažnosti poukazuje sťažovateľ na to, že v jeho prípade je „*opatrenie – obmedzenie o to závažnejšieho charakteru... že i keď od roku 1998, kedy sa mal skutok stať k dnešnému dňu nebola žiadna indícia, ani žiadne konkrétne skutočnosti, z ktorej by vyplýval dôvod obmedzení väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. vo vzťahu B. – S. Napriek tomu súd mal mať jasný väzobný režim vrátane zákonných obmedzení, alebo mal byť vo výkone trestu bez obmedzení vzťahujúcich sa na väzobný režim. Skutočnosť však je taká, že hoci bol F. S. právoplatne odsúdený a je vo výkone trestu, jeho izolácia, sloboda pohybu je však obmedzená z kvázi režimom väzby dokonca závažnejším spôsobom! V tejto nezákonnej kumulácii spôsobenej súdmi treba vidieť porušovanie ústavných práv obvineného...“*.

Sťažovateľ na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

1. Základné právo F. S. na osobnú slobodu a spravodlivé konanie podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a čl. 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 0 Tp/396/2013 zo dňa 24. 07. 2013 a uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 2 Tpo/27/2013.

2. Uznesenie Okresného súdu Žilina sp. zn. 0 Tp/396/2013 zo dňa 24. 07. 2013 a uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 2 Tpo/27/2013 sa zrušuje,

3. Sťažovateľovi F. S. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 10000,- eur, ktoré sú mu povinné vyplatiť Okresný súd Žilina v sume 5000,- eur a Krajský súd v Žiline v sume 5000,- eur do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Priznáva sa náhrada právneho zastupovania právnej zástupkyňi JUDr. Kataríne Dušákovej...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Článok 17 ods. 1 ústavy zaručuje osobnú slobodu. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Dohovor v čl. 5 a ústava v čl. 17 sa svojím obsahom týkajú osobnej slobody jednotlivca. Rozdielom v znení týchto článkov je použitá terminológia, keď čl. 5 dohovoru výslovne priznáva právo či nárok súvisiaci s osobnou slobodou, zatiaľ čo čl. 17 ústavy takéto termíny nepoužíva, ale ustanovuje jasné limity pre štát v prípade zásahov do osobnej slobody jednotlivca.

Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd

do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom. Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. marca 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Morsink v. Holandsko z 11. mája 2004).

Podľa § 84 ods. 1 Trestného poriadku ak sa vedie trestné stíhanie proti obvinenému vo výkone trestu odňatia slobody a ak je daný niektorý z dôvodov väzby, rozhodne o dôvodoch, obsahu a trvaní nevyhnutných obmedzení, ktoré sa proti nemu uplatnia, súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Podľa odseku 2 uložené obmedzenia nesmú byť závažnejšie ako tie, ktorým by bol inak obvinený podrobený vo väzbe. A napokon podľa odseku 3 na konanie o obmedzeniach a o ich trvaní sa použijú primerane ustanovenia § 76 až 78 a § 82 Trestného poriadku.

Sťažovateľ tvrdí, že k namietanému porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru došlo napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj napadnutým uznesením krajského súdu.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu

V čl. 127 ods. 1 ústavy zakotvený princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ

ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie okresného súdu v trestnej veci sťažovateľa, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto rozhodnutiu bolo možné podať sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľ aj využil), a preto sťažnosť v tejto časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol:

„V danom prípade sudkyňa pre prípravné konanie Okresného súdu Žilina rozhodovala o návrhu Generálnej prokuratúry SR, odboru osobitného určenia, na obmedzenie obvineného vo výkone trestu odňatia slobody podľa § 84 ods. 1 Tr. por. podľa ktorého ak sa vedie trestné stíhanie proti obvinenému vo výkone trestu odňatia slobody a ak je daný niektorý z dôvodov väzby, rozhodne o dôvodoch, obsahu a trvaní nevyhnutných obmedzení, ktoré sa proti nemu uplatnia, súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Súčasne ustanovenie § 84 ods. 3 Tr. por. ustanovuje, že na konanie o obmedzeniach a o ich trvaní sa použijú primerane ustanovenia § 76 až 78 a § 82.

Ide o samostatnú právnu úpravu a uvedené ustanovenie sa vzťahuje na obvineného, ktorý je vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený pre inú trestnú činnosť a súčasne je daný u neho niektorý z dôvodov väzby podľa § 71. Uvedené zákonné ustanovenie a návrh na obmedzenie obvineného vo výkone trestu odňatia slobody nie je rozhodnutím o väzbe - ako to vyplýva z ustanovenia § 72 ods. 1 Tr. por., ktoré vo svojom vyššie uvedenom znení uvádza, ktoré rozhodnutia sa považujú za rozhodnutia o väzbe. Aj keď ustanovenie § 84 ods. 3 Tr. por. odkazuje na niektoré ustanovenia týkajúce sa väzby (neodkazuje aj na ustanovenie § 72 Tr. por.), tieto sa použijú podporne, avšak samotné rozhodovanie v zmysle § 84 ods. 1 Tr. por. nie je rozhodnutím o väzbe. Preto pokiaľ sudkyňa pre prípravné konanie nevypočula obvineného k návrhu Generálnej prokuratúry, tento spôsob rozhodovania nemožno považovať za nesprávny.“

K námietke sťažovateľa spočívajúcej v tom, že mu nebol doručený návrh na obmedzenie obvineného vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý bol podaný generálnou prokuratúrou pred rozhodnutím sudkyne pre prípravné konanie, krajský súd uviedol, že ani v tomto postupe sudkyne pre prípravné konanie nezistil pochybenie, a uviedol:

„Orgán činný v trestnom konaní po tom čo zistil, že sú dané dôvody pre podanie takéhoto návrhu, tento návrh podal. Vzhľadom na charakter samotného inštitútu obmedzenia obvineného vo výkone trestu odňatia slobody a cieľ tohto inštitútu, by mohlo dôjsť doručením samotného návrhu pred rozhodnutím súdu k zmareniu samotného účelu rozhodnutia, ku ktorému návrh smeroval. Cieľom navrhuje okamžitá potreba dočasného obmedzenia obvineného vo výkone trestu odňatia slobody, nakoľko vznikla obava, že by

mohol byť ohrozený výkon nerušeného konania v trestnej veci vyvíjaním úkonov smerujúcich k mareniu účelu trestného konania.

Preto sudkyňa pre prípravné konanie – pokiaľ nedoručila návrh obvinenému pred samotným rozhodnutím – nepochybila, nakoľko si postup, ktorý zvolila, vyžadoval charakter samotnej veci, ako aj snaha nezmarit' účel vydaných obmedzení, pričom v prípade, že by bol návrh obvinenému doručený ešte pred samotným rozhodnutím sudkyne pre prípravné konanie, mohlo by dôjsť k zmareniu tohto účelu.“

Krajský súd navyše poukázal na princíp dvojinštančnosti v trestnom konaní, „keďže vyriešenie otázky dôvodnosti návrhu generálnej prokuratúry, je predmetom posúdenia tak súdu prvostupňového, ako aj súdu nadriadeného po podaní sťažnosti. Obvinený mal možnosť podať proti rozhodnutiu sudkyne pre prípravné konanie sťažnosť – ktorú aj podal a v ktorej sa vyjadril aj k samotnému návrhu a vyjadril tak svoj postoj k celej veci. Práve princíp dvojinštančnosti nezbavuje nadriadený súd, aby právne posúdil predmetnú vec, čím sú dôsledne rešpektované procesné práva obvineného v procese zisťovania skutkového stavu a jeho následného právneho posúdenia v štádiu konania o sťažnosti obvineného.“

Pokiaľ išlo o skutkové zistenia a dôvodnosť väzby, obsah a trvanie nevyhnutných obmedzení, krajský súd uviedol, že „sudkyňa pre prípravné konanie dospela k záveru, že je daný dôvod väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por., pričom tento záver považoval aj nadriadený súd za správny“, a pripomenul, že „F. S. je obvinený spoločne s P. S., na základe vzneseného obvinenia zo dňa 12. 7. 2013 z trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2, § 219 ods. 1, 2 písm. b), f) Tr. zák., účinného v čase spáchania skutku, na tom skutkovom základe, že obvinený F. S. v presne nezistený deň na jeseň roku 1998 vylákal poškodeného menom M. L., ktorý vykonával činnosť tzv. bieleho koňa, pod presne nezistenou zámienkou do katastra obce Ž., do blízkosti chaty poľovníckeho združenia..., kde spoločne s obvineným P. S. a T. B. priviedli poškodeného na okraj lesného porastu k pripravenej jame, ktorú obaja obvinení spoločne s T. B. vopred vykopali, kde obvinený F. S. poškodenému, ktorý mal pod zámienkou, aby nepoznal cestu, na hlave nasadenú kuklu, prikázal, aby si kľakol, čo poškodený vykonal a vtedy ho obvinený F. S. opakovane udrel tupou časťou sekery držiacaou oboma rukami do ľavej časti hlavy, čím

mu spôsobil zranenia, ktorým na mieste podľahol, kde následne obaja obvinení spoločne s T. B. poškodeného vyzliekli donaha a následne zakopali telo mŕtveho na okraji lesného porastu do hĺbky cca 100 cm“.

Pokiaľ išlo o námietky sťažovateľa týkajúce sa samotného skutku, k tomuto krajský súd uviedol, že *„dokazovanie viny či neviny obvineného je na orgánoch činných v trestnom konaní a súdu, ktoré sú povinné zabezpečiť dôkazy a následne ich vyhodnotiť tak, aby dospeli k nepochybnému, jednoznačnému a správne záveru. V danom štádiu trestného konania je predčasné hodnotiť doposiaľ zabezpečené dôkazy, avšak je nutné konštatovať dôvodné podozrenie, že obvinený F. S. mal účasť na skutku, čo vyústilo až do vznesenia obvinenia voči nemu, pričom v danom štádiu trestného konania toto dôvodné podozrenie vyplýva z doposiaľ nadobudnutých dôkazov.*

Sudkyňa pre prípravné konanie Okresného súdu Žilina v napadnutom uznesení veľmi detailne opísala skutočnosti, na podklade ktorých dospela k záveru, že je daná obava z konania predpokladaného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por., ktorá okolnosť viedla k uloženiu obmedzení, keďže obvinený F. S. vykonáva trest odňatia slobody. Aj keď ako obvinený sám, tak aj prostredníctvom svojej obhajkyne s takýmto hodnotením nesúhlasí, krajský súd nezdieľa tento názor a rozhodnutie sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu považuje za správne, zákonné, logické a celkom v súlade s doposiaľ zabezpečenými dôkazmi a pre rozhodnutie o nevyhnutných obmedzeniach aj za veľmi podrobné. Sudkyňa pre prípravné konanie v napadnutom uznesení uloženie obmedzení podrobným spôsobom odôvodnila a krajský súd na odôvodnenie tohto uznesenia v zásade odkazuje.

Ani krajský súd nemohol neprihliadať na výpovede svedka T. B., ktoré sú konštatované v uznesení sudkyne pre prípravné konanie a v ktorých je popísaný postup, spôsob spáchania skutku, ako aj jeho správanie pri výsluchu a tiež jeho postoj a obavy o život a zdravie svojej rodiny v súvislosti so skutočnosťami, ktoré uvádza vo vzťahu k obvinenému F. S. Aj z výpovede svedkyne M. Š., ako aj z výpovede obvineného P. S. vyplýva, že títo boli v kontakte, a v kontexte všetkých týchto dôkazov vyvstáva potom možnosť obvineného F. S. istým spôsobom kontaktovať pre neho dôležité osoby, a preto je namieste pristúpiť k uloženiu nevyhnutných obmedzení v rozsahu tak, ako k tomu pristúpila sudkyňa pre prípravné konanie Okresného súdu Žilina.“.

K nelogickosti zákazu styku so spoluobvineným P. S. a svedkom T. B., ktorí boli či vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, krajský súd uviedol, že „v danom prípade sa nemá na myslí len osobný styk pri prípadných návštevách. Tieto osoby vystupujú v jednom trestnom konaní, ich kontakt je nutný, avšak je potrebné zamedziť napr. aj tomu, aby neboli spolu v eskortnej miestnosti a pod. Práve z postavenia týchto osôb je nutné zamedziť akýkoľvek styk s týmito osobami, aby nedošlo k zmareniu účelu trestného konania.

Krajský súd si bol vedomý skutočnosti, že zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov či už v § 25 alebo § 27 presne určuje možnosť nahliadnuť do korešpondencie a možnosť používania telefónov vo výkone trestu odňatia slobody“ a uviedol, že „je nepochybné, že aj tieto úkony podliehajú istým pravidlám a kontrole zo strany príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže. Je však na mieste uviesť, že či už riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody alebo príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže nie sú v danej veci orgánmi činnými v trestnom konaní (§ 10 ods. 1. 4 písm. e) Tr. por.), a preto pokiaľ bolo uložené obmedzenie spočívajúce v možnosti prijať návštevu iba po predchádzajúcom súhlase orgánu činného v trestnom konaní alebo obmedzenie, ktoré spočíva v prijímaní a odosielaní korešpondencie prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní, tak si to vyžaduje práve charakter trestnej činnosti, ktorá sa obvinenému kladie za vinu, ako aj obava, že bude istým spôsobom vplývať na či už spoluobvineného alebo svedkov v danom trestnom konaní a takýmto spôsobom mariť účel trestného konania, a preto je nutné, aby tieto inštitúty podliehali nielen kontrole Zboru väzenskej a justičnej stráže, ale aj samotným orgánom činným v trestnom konaní. Z výpisu hovorov predložených obvineným vyplýva s kým je obvinený v telefonickom kontakte, avšak nevyvracia možnosť posunu informácií tak, ako to vyplýva z návrhu GP.“.

V závere krajský súd uviedol: „Vzhľadom na obzvlášť vysokú závažnosť skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, jeho štádium a stav doposiaľ vykonaného dokazovania, je uloženie obmedzení obvinenému F. S. počas výkonu trestu odňatia slobody opodstatnené, aby sa mu tak zabránilo v konaní, ktoré by mohlo ohroziť účel trestného konania.“

Napokon krajský súd dal do pozornosti, že „s ohľadom na ustanovenie § 84 ods. 3 Tr. por. je nutné prihliadať na dĺžku trvania obmedzení, ktorá sa spravuje ustanoveniami § 76 až 78 Tr. por. a súčasne je nutné v každom štádiu trestného konania skúmať, či dôvody, pre ktoré boli obmedzenia vydané, naďalej trvajú alebo sa zmenili“.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Cieľom uplatňovania tejto právomoci ústavného súdu nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie právnych názorov všeobecných súdov pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmavanie, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 225/03, III. ÚS 181/04, III. ÚS 345/04).

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy

vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Zo záverov, ku ktorým dospel krajský súd pri posudzovaní podmienok uloženia nevyhnutných obmedzení sťažovateľovi, ktorý sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody a je proti nemu vedené trestné stíhanie v inej trestnej veci, pritom nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Naopak, prejavom veľmi dôsledného zhodnotenia dosiaľ zistených skutkových okolností trestnej veci sťažovateľa v nadväznosti na jej charakter a protispoločenskú závažnosť bol už postup okresného súdu, ktorý bol odobrený aj krajským súdom v odvolacom konaní a ktorý spočíval v zúžení dôvodov väzby sťažovateľa na len preventívnu väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorá je determinovaná charakterom trestnej činnosti mu kladenej za vinu, k čomu okresný súd dôvodil, že *„Čo sa týka navrhovaného dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por., teda že by z konania obvineného alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplývala dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, tento nebol u obvineného... zistený, nakoľko... nebolo preukázané dokonané konanie obvineného, ktorým by pôsobil na konkrétnych svedkov alebo by inak konkrétnym spôsobom maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie“*, ako aj zohľadnením jeho osobných pomerov a predchádzajúceho spôsobu života, tak ako ich videl krajský súd: *„Prihliadajúc... k osobe obvineného, jeho osobným, sociálnym pomerom, ale i zamestnaniu a jeho pracovnej činnosti, z ktorej príjmy mohli slúžiť na nákup drog, ako aj predchádzajúcemu životu... sú teda prítomné všetky požiadavky pre väzbu v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. tak, ako sú konštatované v uznesení okresného súdu...“* Krajský súd v napadnutom rozhodnutí sa taktiež neopomenul zmieniť, prečo neprijal ani sťažovateľom a jeho rodinnými príslušníkmi ponúknuté záruky ako prostriedky nahradzujúce väzbu. Teda tak krajský súd, ako aj v podstate okresný súd (v príslušnej časti odôvodnenia svojho napadnutého rozhodnutia, na ktoré sa odvoláva aj krajský súd, pozn.) dostatočne dôsledne skúmali okolnosti týkajúce sa nevyhnutných obmedzení sťažovateľa vo výkone jeho trestu odňatia slobody nielen z hľadiska relevantných zákonných ustanovení Trestného poriadku, ale aj z hľadiska rešpektovania základných práv a slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou a dohovorom.

Podľa názoru ústavného súdu § 84 Trestného poriadku neukladá povinnosť pred rozhodnutím o uložení nevyhnutných obmedzení obvineného vypočúť, a navyše v tomto prípade nejde o obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa, ktorá je už obmedzená samotným výkonom trestu na základe právoplatného rozhodnutia všeobecného súdu, ale len o určité sprísnenie výkonu trestu spočívajúce v konkrétnych obmedzeniach, resp. v určení spôsobu výkonu trestu. Vzhľadom na to, že § 84 ods. 3 Trestného poriadku je špeciálnym ustanovením s výslovným odkazom len na vymenované ustanovenia, a to konkrétne na § 76 až § 78 a § 82 Trestného poriadku, nie je možné, pokiaľ ide o obmedzenia obvineného vo výkone trestu odňatia slobody, použiť iné ustanovenia Trestného poriadku.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti prehliada tú základnú skutočnosť, že výkon trestu odňatia slobody je už sám osebe obmedzením jeho osobnej slobody a že zmyslom § 84 Trestného poriadku je iba obmedziť obvineného vo výkone trestu odpykávaného pre iný trestný čin. Dôvody väzby v jednej trestnej veci neznameniajú aj výkon väzby v tejto veci, ale sa premietnu do spôsobu výkonu trestu odňatia slobody v inej trestnej veci. Pokiaľ sudca okresného súdu zistil dôvody väzby v trestnej veci sťažovateľa stíhaného pre trestný čin vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1 a 2 písm. b) a f) zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, mohol postupovať len podľa § 84 Trestného poriadku. Ako z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, sťažovateľovi bolo riadne vznesené obvinenie a s týmto bol riadne oboznámený, čo znamená, že bol dobre informovaný o dôvodoch ďalšieho trestného stíhania, a že vzhľadom na jeho povahu a závažnosť opatrení podľa § 84 Trestného poriadku bolo takéto uloženie nevyhnutných obmedzení celkom predvídateľné.

Termín „nevyhnutný“ v uvedenej súvislosti ústavný súd vykladá v súlade s medzinárodným štandardom tak, že ho možno vysvetliť ako naliehavú spoločenskú potrebu prijať obmedzenie základného práva alebo slobody. Obmedzenie práv a slobôd je nevyhnutné, keď možno konštatovať, že cieľ obmedzenia inak dosiahnuť nemožno. Predpokladom teda je, že obmedzenie je nutné aj v demokratickej spoločnosti (napr. I. ÚS 33/95, II. ÚS 26/96, PL. ÚS 15/98).

Ústavný súd nemal žiadne pochybnosti o tom, že namietané obmedzenia boli zásahom do označených práv sťažovateľa, ktorý sa opieral o zákonnú úpravu a sledoval legitímne ciele boja s kriminalitou a ochrany práv a slobôd iných. Zostáva posúdiť, či tento zásah s ohľadom na okolnosti danej veci možno považovať za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti, teda za zodpovedajúci naliehavej spoločenskej potrebe a primeraný sledovaným legitímnym cieľom. V prípade označených článkov ústavy výsledok posúdenia vzťahu primeranosti medzi namietaným zásahom a sledovanými legitímnymi cieľmi bude závisieť od zistenia, či zásah spočíval v relevantných a dostatočných dôvodoch (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00).

Ako dôvod na uloženie uvedených obmedzení v súvislosti s trestným stíhaním obvineného sťažovateľa vo výkone trestu pre iný trestný čin okresný súd uviedol dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, t. j. dôvod založený na obave, že sťažovateľ bude pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených alebo inak mať obťažovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Okresný súd bližšie uviedol skutočnosti, ktoré by odôvodňovali túto obavu, a to poukazom na samotné vyšetrowanie, na výsluch svedkov a „*najmä (na) zadováže(né) úradn(é) záznam(y)*“, z ktorých vyplýva: „*Dôvodná obava, že obvinený bude pôsobiť na svedkov, spoluobvinených alebo inak mať obťažovanie skutočností významných pre trestne stíhanie vyplýva predovšetkým z výpovedí svedka T. B. zo dňa 22. apríla 2013, 3. júna 2013, 12. júla 2013, ako aj dodatočne predloženej výpovede svedka zo dňa 18. 7. 2013, v ktorých popisuje postup a spôsob spáchania skutku, účasť jednotlivých osôb, a zároveň zdôrazňuje obavy o život a zdravie svojej rodiny v súvislosti s jeho výpoveďou práve proti obvinenému F. S. Okolnosti uvádzané svedkom korešpondujú s previerkou jeho výpovede zo dňa 25. apríla 2013, a dôkazmi, ktoré boli vykonané ešte pred výsluchom tohto svedka a to ohliadkou miesta činu zo dňa 5. októbra 2007, kedy boli v Ž... nájdené kostrové pozostatky vtedy neznámej osoby, so závermi Znaleckého posudku z odboru zdravotníctva, odvetvie súdne lekárstvo (č. l. 120-147), z ktorého vyplýva mechanizmus vzniku poranení poškodeného, ktoré viedli k jeho smrti. Súčasťou predloženého spisového materiálu sú aj dôkazy preukazujúce totožnosť poškodeného (ZP k antropologickej analýze a rekonštrukcie tváre neidentifikovaných kostrových pozostatkov jedinca, odborné vyjadrenie z č. l. 234-237 k analýze DNA kostrového materiálu nájdeného*

dňa 5. 10. 2007). Z výpovede spoluobvineného P. S. zo dňa 17. 7. 2013 vyplýva, že kontaktoval svedkyňu M. Š., družku T. B., pričom jej nechal odkaz od brata F. S., ktorý mala odovzdať svedkovi B. Svedkyňa vo výpovedi zo dňa 18. 7. 2013 potvrdila návštevu P. S. ale aj J. F., ktorý po zadržaní P. S. zisťoval okolnosti výpovede jej druha. Skutočnosť, že obvinený F. S. má možnosť telefonicky kontaktovať iné osoby a aj takýmto spôsobom odovzdávať odkazy, vyplýva aj z doplnenia návrhu z č. l. 8, 9 a úradného záznamu z č. l. 20 a nasl. doplnenia spisového materiálu, svedčiace o aktivite obvineného vo vzťahu k iným osobám.“

Aj krajský súd uviedol, že „nemohol neprihliadať na výpovede svedka T. B., ktoré sú konštatované v uznesení sudkyne pre prípravné konanie a v ktorých je popísaný postup, spôsob spáchania skutku, ako aj jeho správanie pri výsluchu a tiež jeho postoj a obavy o život a zdravie svojej rodiny v súvislosti so skutočnosťami, ktoré uvádza vo vzťahu k obvinenému F. S. Aj z výpovede svedkyne M. Š., ako aj z výpovede obvineného P. S. vyplýva, že títo boli v kontakte, a v kontexte všetkých týchto dôkazov vyvstáva potom možnosť obvineného F. S. istým spôsobom kontaktovať pre neho dôležité osoby, a preto je namieste pristúpiť k uloženiu nevyhnutných obmedzení v rozsahu tak, ako k tomu pristúpila sudkyňa pre prípravné konanie Okresného súdu Žilina.“

Ústavný súd si je vedomý dôležitosti ochrany svedkov pred ovplyvňovaním alebo nátlakom na nich zo strany obvineného v snahe mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom uznesení konkretizoval skutočnosti, na základe ktorých považoval dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku za daný pre uloženie obmedzení sťažovateľovi vo výkone trestu odňatia slobody podľa § 84 Trestného poriadku. Danosť niektorého z dôvodov väzby podľa § 71 Trestného poriadku je pritom základnou podmienkou pre rozhodnutie o takýchto obmedzeniach.

Ústavný súd s ohľadom na už uvedené mohol preto uznať dôvody, na ktorých okresný súd založil uloženie sporných obmedzení ako relevantné a dostatočné. Vzhľadom na ústavnú povinnosť súdu dbať o to, aby väzba bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní, považuje za dostatočné odôvodnenie danosti dôvodu väzby v rozhodnutí o obmedzeniach, ktoré sa proti obvinenému sťažovateľovi na základe tohto rozhodnutia uplatnili podľa § 84 Trestného poriadku. Ústavný súd konštatuje, že sa nepreukázala neoprávnenosť obmedzení, resp. preukázala sa ich nevyhnutnosť a primeranosť na dosiahnutie legitímneho cieľa.

Ústavný súd teda po ústavnom prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu konštatuje, že z jeho odôvodnenia vo vzťahu k uloženiu nevyhnutných obmedzení obvineného sťažovateľa nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi vrátane právnej úpravy práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, ktoré mali byť porušené napadnutým uznesením krajského súdu v jeho obsahovej spojitosti s napadnutým uznesením okresného súdu s dôsledkom nezákonného uloženia obmedzení sťažovateľa.

Napokon podľa názoru ústavného súdu nič nebránilo sťažovateľovi, aby podal návrh na ukončenie trvania nevyhnutných obmedzení v zmysle § 82 ods. 3 Trestného poriadku.

Ústavný súd na základe už uvedených dôvodov sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa jednotlivými nárokmi sťažovateľa uplatňovanými v petite sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2014